

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، گروه جغرافیا
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: سیاسی

عنوان :

**نقش زنان در توسعه سیاسی – فضایی استان مازندران
(از دیدگاه جغرافیای سیاسی)**

استاد راهنما:

دکتر زهرا پیشگاهی فرد

استاد مشاور:

دکتر علی بیژنی

پژوهشگر:

رقیه قاسمی

زمستان ۱۳۹۲

مجلس شورای اسلامی
ایران

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

یادری از خداوند سبحان و اعتماد بر این که عالم محضر خداست و بهاره نایب بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه‌ایست جایگاه دانشگاه و اعتدای فرهنگ و تمدن بشری، نادانشجویان و احسان بهیات علمی و احداثی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد می‌گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی به نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل برنت: التزام بر برنت جویی از حرکت ز رفتار غیر حرفه‌ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه‌ای غیر علمی می‌آیند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تمهید به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تمهید به رواج دانش و اسناد نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تمهید به رعایت حریم و حرمت داده انجام تحقیقات و رعایت جانب تعدد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تمهید به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد سازمان، دانشکده و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در رسانایی بی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تمهید به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تمهید به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن به پیشبرد و توسعه کشور و کلیه مراحل پژوهش.

تقدیرم به

همه مرا تقدیر و همه بازم که همیشه در راه کرب علم و دانش بر شوق من بوده و از پیچ زحمت و تلاش به من دریغ

نکرده و همین تقدیرم به همه کسایی که در این پایان نامه همراه و کمک حال من بودند و هم یاری کردند، به

خصوص فرزندان دلبندم.

ریاس و تشکر

ریاس و تشکر خداوندی را بر فراست که بهترین و بهترین و بهترین و بهترین است و نام و یاد او را کاشای

زندگی مارت.

همچنین تقدیر و تشکر از ارتادان اگرامی بر سرکار خانم دکتر زهرا پیشکای فرد و جناب آقای دکتر علی رفیق به

عرفان ارتادارینا و ارتادشاور که در این پایان نامه زحمت زیادی را متحمل شدند.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب رقیه قاسمی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۰۰۷۵۱۲۰۹ در رشته جغرافیای سیاسی که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ از پایان نامه خود تحت عنوان: نقش زنان در توسعه سیاسی - فضایی استان مازندران با کسب نمره ۱۹/۵ و درجه عالی دفاع نموده ام .

بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط این جانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و...) استفاده نموده ام. مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر، یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: رقيه قاسمی
امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۲/۱۱/۱۳

دانشجوی کارشناسی ارشد رقیه قاسمی از پایان نامه دفاع نموده و با

نمره ۱۹/۱۰ بحروف نوزده و نیم و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

2	۱-۱- مقدمه
۲	۲-۱- بیان مساله
۴	۳-۱- ضرورت و اهداف پژوهش
۵	۴-۱- پیشینه تحقیق
۶	۵-۱- شاخص ها و متغیرهای تحقیق
۶	۶-۱- سوالات و فرضیات تحقیق
۷	۷-۱- روش انجام تحقیق
۷	۱-۷-۱- روش جمع آوری اطلاعات و داده ها
7	۲-۷-۱- جامعه آماری و حجم نمونه
۸	۳-۷-۱- روش های تجزیه و تحلیل اطلاعات
۸	۸-۱- قلمرو تحقیق
9	۹-۱- مشکلات و محدودیت های تحقیق

فصل دوم: ادبیات و مبانی نظری تحقیق

۹	۱-۲- تعریف واژه ها و مفاهیم
۱۴	۱-۱-۲- مفهوم توسعه
۱۴	۲-۱-۲- فلسفه ی توسعه از دیدگاه دانشمندان
۱۶	۳-۱-۲- مبانی توسعه
۱۶	۱-۳-۱-۲- توسعه اقتصادی
۱۸	۲-۳-۱-۲- توسعه اجتماعی
۲۱	۳-۳-۱-۲- توسعه فرهنگی

۲۲	۲-۱-۳-۴- توسعه سیاسی
۲۶	۲-۱-۳-۴-۱- شاخص های توسعه سیاسی
۲۶	۲-۱-۳-۴-۲- موانع توسعه سیاسی
۲۸	۲-۲- مفهوم توسعه از دیدگاه جغرافیا: (جغرافیا و توسعه)
29	۲-۳- مفهوم توسعه پایدار
34	۲-۳-۱- مولفه های توسعه پایدار
34	۲-۳-۱-۱- انسان
34	۲-۳-۱-۲- کودکان و جوانان
۳۵	۲-۳-۱-۳- زنان
۳۵	۲-۳-۱-۴- محیط زیست
۳۶	۲-۳-۱-۵- فرهنگ
۳۸	۲-۳-۱-۶- آموزش
۴۰	۲-۳-۱-۷- علم
۴۱	۲-۳-۱-۸- اخلاق
۴۲	۲-۳-۱-۹- امنیت
۴۳	۲-۳-۱-۱۰- مشارکت
۴۶	۲-۴-۱- مدل ها و نظریات
۴۶	۲-۴-۱- نظریات مربوط به اشتغال
۴۶	۲-۴-۱-۱- نظریه تودارو
۴۷	۲-۴-۱-۲- نظریه ارتور لوئیس
۴۷	۲-۴-۳- نظریه کالین کلارک
۴۸	۲-۵-۱- نظریات مربوط به زنان و اشتغال و سیاست
۴۸	۲-۵-۱- دیدگاه اسلام در مورد اشتغال
۵۰	۲-۵-۲- دیدگاه غرب در مورد اشتغال زنان

۵۰.....	۲-۵-۱- نظریه های زنان در توسعه
۵۱.....	۲-۵-۲- دیدگاه جدا ولی برابر (زن در توسعه)
۵۲.....	۲-۵-۳- رویکرد رفاهی
۵۴.....	۲-۵-۴- رویکرد فقرزدایی
۵۵.....	۲-۵-۵- رویکرد کارآیی
۵۶.....	۲-۵-۶- نظریه نئوکلاسیک
۵۸.....	۲-۵-۷- نظریه نئو وبری
۵۹.....	۲-۵-۸- نگرش فرهنگی به جنسیت و مدیریت
۶۰.....	۲-۵-۹- نظریه کورجنسیتی
۶۱.....	۲-۵-۱۰- نظریه جنسیتی اشتغال
۶۳.....	۲-۵-۱۱- نظریه تفکیک جنسیتی اشتغال
۶۴.....	۲-۵-۱۲- نظریه سقف شیشه ای
۶۴.....	۲-۶-۱- نظریه ها در مشارکت سیاسی زنان
۶۵.....	۲-۶-۱- نظریه جامعه پذیری
۶۵.....	۲-۶-۲- دیدگاه ساختی
۶۶.....	۲-۶-۳- دیدگاه وضعیتی
۶۶.....	۲-۶-۴- دیدگاه کارکردی
۶۷.....	جمع بندی فصل دوم

فصل سوم: شناخت و بررسی منطقه مورد مطالعه

۶۹.....	۳-۱- ویژگی های جغرافیایی منطقه مورد مطالعه
۶۹.....	۳-۱-۱- موقع ، حدود و وسعت
۷۱.....	۳-۱-۲- ویژگی های اقلیمی استان
۷۱.....	الف) دما
۷۱.....	ب) بارندگی

ج) رطوبت نسبی هوا	۷۲
۳-۲- ویژگی های جغرافیای انسانی منطقه مورد مطالعه	۷۲
۳-۲-۱- ویژگی های اجتماعی استان	۷۲
الف) وجه تسمیه استان مازندران	۷۲
ب) زبان در استان مازندران	۷۳
ج) دین و مذهب در استان مازندران	۷۳
۳-۲-۲- ویژگی های جمعیتی و وضعیت فعالیت استان	۷۴
۳-۲-۲-۱- تغییرات جمعیت فعال استان مازندران به تفکیک شهرستان ها	۷۴
۳-۲-۲-۲- تغییرات جمعیت شاغل استان مازندران به تفکیک شهرستان ها	۸۰
۳-۲-۲-۳- میزان فعالیت جمعیت استان مازندران به تفکیک شهرستان ها	۸۲
۳-۲-۲-۴- نرخ اشتغال و بیکاری جمعیت فعال استان مازندران به تفکیک شهرستانها	۸۳
۳-۲-۲-۵- نرخ باسوادی بالای ۶ سال استان مازندران به تفکیک شهرستانها	۸۵
۳-۲-۲-۶- اشتغال و فعالیت فارغ التحصیلان آموزش عالی استان به تفکیک شهرستان ها و جنسیت	۸۶
۳-۲-۲- ویژگی های اقتصادی استان	۸۹
۳-۳-۱- کشاورزی، صنعت و خدمات	۸۹
جمع بندی فصل سوم	۹۵

فصل چهارم: نتایج تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱- توصیف شاخص های قانونی و آماری مشارکت اجتماعی - سیاسی زنان در ایران و مازندران ..	۹۶
۴-۱-۱- زنان و حوزه وزارت- معاونت در سطح بالا	۹۷
۴-۱-۲- زنان و مناصب قضایی	۹۸
۴-۱-۳- زنان و مجلس شورای اسلامی	۹۹
۴-۱-۴- زنان و شورای شهر و روستا	۱۰۳
۴-۱-۵- زنان و دهیاری	۱۰۸
۴-۱-۶- زنان و پست های مدیریتی و اجرایی	۱۰۹

۴-۱-۷- زنان و عرصه عمومی و مدنی..... ۱۱۲

۴-۲- تعیین رابطه بین متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون..... ۱۱۵

فصل پنجم: جمع بندی، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۵-۱- نتایج و بحث..... ۱۱۸

۵-۱-۱- فرضیه اول..... ۱۱۹

۵-۱-۲- فرضیه دوم..... ۱۲۴

۵-۲- پیشنهادات..... ۱۲۶

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲ سلسله مشارکت سیاسی	۶۶
جدول 1-3 تعداد و نرخ رشد سالانه جمعیت شهرستانهای استان مازندران طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵....	۷۴
جدول ۲-۳ تعداد و نرخ رشد سالانه جمعیت ده ساله به بالای استان طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵.....	۷۵
جدول ۳-۳ تعداد و نرخ رشد سالانه جمعیت فعال شهرستانهای استان طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵.....	۷۷
جدول ۴-۳ تعداد و درصد رشد سالانه جمعیت فعال زن شهرستان ها طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵.....	79
جدول ۵-۳ تعداد و درصد رشد سالانه جمعیت شاغل زن در شهرستان ها طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵....	81
جدول ۶-۳ میزان فعالیت جمعیت شهرستان های استان به تفکیک جنس طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵.....	۸۲
جدول ۷-۳ نرخ اشتغال جمعیت شهرستانهای استان به تفکیک جنس طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵.....	۸۴
جدول ۸-۳ نرخ جمعیت باسواد بالای ۶ سال شهرستان به تفکیک جنس طی سال های ۹۰-۱۳۷۵....	۸۵
جدول ۹-۳ تعداد و نرخ رشد سالانه جمعیت شاغل با تحصیلات عالی به تفکیک جنس ۹۰-۱۳۷۵.....	۸۶
جدول ۱۰-۳ نرخ اشتغال آموزش عالی شهرستان ها به تفکیک جنس طی سال های ۹۰-۱۳۷۵.....	۸۷
جدول ۱-۴ وضعیت زنان در پست های مهم حکومتی و دولتی در سه دولت اخیر کشور	۹۸
جدول ۲-۴ تعداد قضات زن در کشور و استان مازندران.....	۹۹
جدول ۳-۴ وضعیت داوطلبین و منتخبین زن مجلس شورای اسلامی در کشور و استان مازندران	۱۰۰
جدول ۴-۴ وضعیت داوطلبین زن انتخابات مجلس شورای اسلامی در شهرستان های مازندران	۱۰۲
جدول ۵-۴ وضعیت داوطلبین و منتخبین زن شوراهای اسلامی شهر و روستا در کشور و مازندران ...	۱۰۴

اشکال و تصاویر

صفحه	عنوان
۸.....	شکل ۱-۱ مدل تجربی تحقیق.....
۱۲.....	شکل ۱-۲ مدل فرآیند روش انجام تحقیق.....
۳۱.....	شکل ۱-۲ مؤلفه های توسعه پایدار.....
۷۰.....	شکل ۱-۳ نقشه موقعیت و تقسیمات سیاسی- اداری شهرستان های استان مازندران.....
۷۵.....	نمودار ۱-۳ روند نرخ رشد سالیانه جمعیت در استان مازندران.....
۷۶.....	نمودار ۲-۳ نرخ رشد سالیانه جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر در استان مازندران.....
۷۸.....	نمودار ۳-۳ میزان رشد جمعیت فعال در شهرستان های استان طی سالهای ۱۳۷۵-۹۰.....
۷۹.....	نمودار ۳-۴ نرخ رشد سالیانه جمعیت فعال زن در شهرستان های استان طی سالهای ۱۳۷۵-۹۰.....
81.....	نمودار ۳-۵ نرخ رشد سالیانه شاغلین زن در شهرستان های استان در طی سال های ۱۳۷۵-۹۰.....
۸۸.....	نمودار ۳-۶ نرخ شاغلین تحصیلکرده مرد شهرستانهای مازندران طی ۱۳۷۵-۹۰.....
۸۹.....	نمودار ۳-۷ نرخ شاغلین تحصیلکرده زن شهرستان های مازندران طی سال های ۱۳۷۵-۹۰.....
۱۰۱.....	نمودار ۱-۴ وضعیت زنان در انتخابات مجلس شورای اسلامی در کشور و استان مازندران.....
۱۰۳.....	نمودار ۲-۴ وضعیت زنان انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه های استان مازندران.....
۱۰۸.....	نمودار ۳-۴ تعداد زنان در طی چهار دوره انتخابات شورای اسلامی شهرها و روستاهای مازندران.....
۱۱۲.....	نمودار ۴-۵- تعداد مدیران و معاونین زنان در ادارت و دستگاه های اجرایی مازندران.....
۱۲۹.....	منابع (فارسی و انگلیسی).....

چکیده

مشارکت زنان در توسعه ی سیاسی، شاخصی مهم در فرآیند توسعه ی پایدار جامعه محسوب می شود. پایان نامه ی حاضر جایگاه مشارکت زنان را در فرآیند توسعه ی سیاسی - فضایی استان مازندران در دوره ی 30 ساله ی انقلاب اسلامی بررسی کرده است. سؤال اساسی تحقیق این است که مشارکت زنان در فرآیند توسعه ی سیاسی - فضایی استان مازندران چه جایگاهی دارد؟ چه فرصت ها و موانعی پیش روی مشارکت سیاسی زنان در ایران وجود دارد؟ چشم انداز مشارکت سیاسی زنان در استان مازندران چگونه است؟

پژوهش حاضر از نوع مطالعات کیفی است که با بهره گیری از تکنیک تحلیل ثانویه انجام شده است. داده های مورد استفاده از منابع آماری وزارتخانه ها (وزارت کشور)، سازمان های دولتی (مرکز آمار ایران)، مجلس شورای اسلامی، شورای اسلامی شهر و ... جمع آوری شده و با تکنیک تحلیل ثانویه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق مبین این نکته است که در دوره ی انقلاب اسلامی، حضور و مشارکت زنان در رده های مدیریت به ویژه مدیریت های میانی و خرد چشمگیرتر شده است. ورود زنان به رده های بالای سازمانی دارای موانع اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، عرفی و سلیقه ای است. با وجود این که تعداد زنان متخصص در جامعه و نیروی کار افزایش یافته است، اما پیشرفت آن ها در مشاغل تصمیم گیری و سیاستگذاری چندان محسوس نبوده است. پژوهش نشان می دهد مدیریت آینده نیازمند استفاده ی بیشتر و کارآمدتر از نیروی بالقوه ی زنان در سطوح کلان مدیریت جامعه است.

کلید واژه ها: زنان، مشارکت، توسعه ی سیاسی، فرصت، چشم انداز، استان مازندران، مدیریت

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

از آنجا که زنان بیش از نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می دهند، مشارکت آنها در توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع در مقایسه با مردان بیش از نیمی از کل مشارکت را شامل می شود. با توجه به این نکته که دارای نقش دوگانه ای در حوزه های تولیدی و بازتولیدی می باشند، اما هنوز مشارکت آنها در ساختار رسمی سیاسی و فرایندهای آن، جایی که تصمیم ها با در نظر گرفتن استفاده از منابع اجتماعی تولیدشده بوسیلهی مردان و زنان گرفته می شوند، مهم تلقی نمی شود (Bari, 2005:45).

مشارکت سیاسی یکی از ابعاد توسعه به طور عام و توسعه ی سیاسی به صورت خاص می باشد. از آنجایی که زنان نیمی از جمعیت را تشکیل می دهند و مردان نیز قادر نخواهند بود به طور کامل از حقوق و منافع آنان دفاع کنند، به همین خاطر مشارکت آنها در همه ی فعالیت های سیاسی یک ضرورت است. (Jafari Nejad, 2009:62) به نحوی که می توان گفت اگر زنان در حوزه ی سیاسی اقلیت باشند، دموکراسی ناتمام است. باید دانست که مشارکت سیاسی زنان تنها به معنای شرکت آنها در انتخابات و رأی دادن نمی باشد، بلکه بدان معنی است که زنان باید در تمام نهادهای دموکراتیک نقشی تعیین کننده و تصمیم گیرنده داشته باشند. (Zanjani Zadeh, 2003:12)

۱-۲- بیان مساله

امروزه نقش تعیین کننده نیروی انسانی در توسعه یافتگی کشورها بر کسی پوشیده نیست، از میان عوامل تولید برای رشد و توسعه یعنی منابع طبیعی و ثروت خدادادی، نیروی انسانی، سرمایه، مدیریت و تکنولوژی، این نیروی انسانی است که سهم اصلی را بر عهده دارد. تحولات چشمگیر در دو دهه اخیر در جهان باعث گردیده که کاهش نابرابری های جنسیتی جزء جدایی ناپذیر فرایند توسعه گردد و یکی از مهمترین این تحولات، ضرورت و اهمیت حضور زنان در جامعه می باشد. (سلطانی، ۱۳۸۷:۶۱).

مشارکت سیاسی اجتماعی زنان در کشورهای در حال توسعه و بسیج آنها در قالب مشارکت مؤثر و سازمان یافته در فرآیند توسعه ی پایدار جایگاه ویژه ای دارد. براساس آمارهای رسمی کشور، بیش از نیمی از جمعیت 70 میلیونی جامعه ی ایران را زنان تشکیل می دهند. مشارکت زنان در جامعه بدان

جهت از ارزش و اعتبار برخوردار است که زمینه را برای ایجاد توسعه‌ی پایدار مهیا می‌سازد. اصلی‌ترین وظیفه‌ی هر ایرانی تنها با «به ویژه زنان، رسیدن به سرچشمه‌های دانایی است». چرا که خردورزی افراد جامعه است که آن جامعه به سوی خیر و نیکی هدایت می‌شود (اسکف، ۲۰۰۸: ۴۶).

طی چند دهه‌ی گذشته جامعه‌ی زنان تحولاتی را از سر گذرانده است. با افزایش آگاهی و گسترش آموزش عالی، آنان توانمندی‌های خود را ارتقا داده‌اند و دیگر نمی‌توان زنان را در حاشیه‌ی مناسبات سیاسی-اجتماعی نگه داشت. اکنون آنها خواهان پایگاه‌هایی هستند تا به موقعیت‌های بهتری دست یابند. واقعیت این است که زنان ایران امروز مصلحت‌اندیشی‌های موجود درباره‌ی حضور و مشارکت. در مدیریت‌های کلان جامعه را به چالش کشیده‌اند. در حال حاضر بر اساس گزارش توسعه‌ی انسانی سال ۲۰۰۱ برنامه‌ی عمران سازمان ملل متحد، 60 درصد از ورودی دانشگاه‌ها زن بوده‌اند. NGOs زنان به 300 سازمان افزایش یافته است. از 2500 سازمان غیردولتی در ایران 12 درصد به صورت جنسیتی اداره می‌شوند. در سال ۱۳۵۵ نرخ باسوادی در میان زنان تنها 36 درصد بود که در سال ۱۳۸۵ این نسبت به 72 درصد افزایش پیدا کرده است. امروزه این نسبت از 84 درصد هم فراتر رفته است. موفقیت‌های دختران در المپیادهای مختلف علمی، ادبی و توانمندی‌های بالقوه‌ی روزافزون بانوان در عرصه‌های مختلف مدیریتی و هنری نشان‌دهنده‌ی خودباوری و آمادگی حضور قاطع زنان در صحنه‌ی اجتماع است (جمشیدی، ۱۳۸۹: ۸۹).

ارتقاء آگاهی‌های اجتماعی و دانش و مهارت‌های تخصصی، هنوز هم زنان سهم قابل توجهی در سطوح کلان مدیریتی کشور ندارند. طبق آخرین آمار منتشره از سوی سازمان ملل (۲۰۰۸) سهم زنان ایران در مدیریت و قانونگذاری کشور 16 درصد اعلام شده است. این در حالی است که کشورهای چون فیلیپین، آنگولا، جزایر کایمان، مغولستان به ترتیب 58 درصد، 52 درصد، 51 درصد، 50 درصد بالاترین سهم را دارند. رتبه‌ی جهانی ایران در میان 120 کشور مورد بررسی 101 تعیین شده است. در جولای 2008 تنها در 5 کشور، سهم زنان در مدیریت و قانونگذاری 50 درصد و بالاتر بوده است. پائین‌ترین سهم متعلق به کشور پاکستان با 3 درصد، قطر 5 درصد، عمان و عربستان سعودی 9 درصد و امارات متحده عربی 8 درصد است (سرمایه، ۱۳۸۷: ۲۰). بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که وضعیت ایران بیش از همه به وضعیت پائین‌ترین کشورهای تمایل و نزدیکی دارد. این در حالی

است که کمیت و کیفیت قشر عظیم دانش-آموختگان، آگاهی های علمی، تخصصی و فنی بالقوهی زنان ایران، قابل قیاس با این کشورها نیست.

بنابراین باید این مسئله مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد که چرا زنان ایران علی رغم توانمندی های فردی اجتماعی خود تاکنون نتوانسته اند به سطوح کلان مدیریت سیاسی جامعه دست یابند. واقعیت این است که زنان برای دستیابی به مقامات بالای سیاسی، همواره دچار موانع اجتماعی، سیاسی، حقوقی، عرفی و فرهنگی بوده اند. آنان نه تنها نمی توانند به عنوان سفیر، قاضی، دادستان، وزیر و رئیس جمهور انتخاب شوند، بلکه حتی زنان ایران تاکنون موفق نشده اند در هیچ یک از ارکان ستادی حکومت سهم درخور و شایسته ای را به خود اختصاص دهند. هم اکنون از بین 290 نماینده ی مجلس تنها 8 زن حضور دارند. در حالی که در افغانستان 25 درصد نمایندگان مجلس را در سال 1385 زنان تشکیل داده اند. به طور کلی میانگین تعداد نمایندگان زن مجلس در ایران از دوره ی اول تا دوره ی هفتم به 10 درصد تعداد نمایندگان نیز نمی رسد (همان، منبع). آمار مقایسه ای منتخبین دوره ی اول و دوم انتخابات شوراهای اسلامی کشور نیز مؤید همین مسئله است. برای مثال در شهر تهران با وجود شد آگاهی و سطح تخصص و دانش زنان، در دوره ی اول تنها ۳/۲۶ درصد و در دوره ی دوم ۴/۵۹ درصد اعضای شوراها زن بوده اند. به نظر می رسد تعداد اندک نمایندگان زن در پارلمان ایران و شوراهای شهر به ضعف ها و نارسایی های اجتماعی فرهنگی ایرانیان باز می گردد. امروزه زنان ما خواهان آن هستند که در مراحل مختلف برنامه ریزی و تصمیم گیری های استراتژیک و کلان ملی حضور جدی و فعال داشته باشند. چرا که حضور زن در جامعه و افزایش مشارکت اجتماعی - سیاسی او یک امر واقع و مقبول است. حضور و مشارکت اساسی زن در جامعه و آزادی اندیشه ی او نشان رشد جوامع و عقلانیت آن است.

۱-۳- ضرورت و اهداف پژوهش

تاکنون در برنامه ریزی توسعه نقش زنان در مراحل مختلف به طور کامل و یا سیستماتیک مورد توجه قرار نگرفته از این رو، در دهه ۱۹۸۰، به جای اصطلاح زن در توسعه اصطلاح جنسیت و توسعه به کار گرفته شد. عدم وجود یک چهارچوب تحلیل مناسب برای وارد نمودن زنان در تجزیه و تحلیل پروژه ها و تصمیمات توسعه، از موانع اساسی موجود بر سر راه کاربرد نتایج تحقیقاتی و فعالیتهای بنیادی در جهت توسعه است. هدف این پژوهش که در استان مازندران انجام گرفته، اگر زنان به تناسب امکاناتی که فضای فکری جامعه، نظام آموزشی، فرهنگ سیاسی، فرهنگ خانواده و برنامه ریزی عمومی در اختیار آنها می گذارد به کشف استعدادها، ارتقا اعتماد به نفس، تفکر و عادت به فکر کردن و اعتلای